

Tosca

Opera i 3 akter af Giacomo Puccinis – Teatro alla Scala 2019

Med Tosca vendte Puccini tilbage til den reneste tragedie, med fokus på den voldsomme og tragiske undergang for de tre hovedpersoner. Tosca er en meget fokuseret opera, koncentreret omkring de komplekse og fuldt udviklede psykologier for de tre hovedpersoner. Puccini har kunstfærdigt udformet den jalousi, ængstelse og fortvivlelse der opstår i den fortryllende Floria Tosca. I titelrollen er Anna Netrebko, en meget temperamentsfuld Tosca. Hendes arie i anden akt, 'Vissi d'arte', bragte bogstaveligt talt La Scala i knæ. Ved sin side har hun en luksusbesætning i form af Francesco Meli, Luca Salsi og Alfonso Antoniozzi

Varighed: ca. 2 timer ex. Pause.

Handlingen

Akt 1 - I Attavanti kapellet i kirken Sant 'Andrea della Valle.

Den undslupne politiske fange Angelotti kommer ind i kirken for at skjule sig. Snart kommer maleren Mario Cavaradossi for at arbejde på sit nye portræt af Maria Magdalene, inspireret af Angelottis søsters ansigt, hvem Mario har set, men ikke kender. Han har en miniature af sangeren Floria Tosca og sammenligner maleriets lyse hår med Toscas mørke. Angelotti kommer frem, men Mario opfordrer ham til at skjule sig igen, da de hører Tosca nærme sig. Tosca, altid jaloux overfor sin elsker Mario, beder og minder ham om deres planlagte møde i hans villa den samme aften. Tosca genkender derefter ansigtet i billedet - Angelotti søster! Hun bliver igen jaloux, men Mario undertrykker hendes jalousi. Efter at hun har forladt kapellet, kommer Angelotti frem igen - men kanonild høres, hvilket indikerer, at Angelottis flugt er blevet opdaget. De to mænd skynder sig til Marios villa. Sakristanen kommer ind med kordrenge, begejstret for deres præstationer i et Te Deum. Der bliver stille, da chefen for det hemmelige politi, Baron Scarpia, træder ind på jagt efter Angelotti. Tosca kommer tilbage i håb om at se Mario igen, men bliver mødt af Scarpia, der viser hende en vifte der bærer Attavantis mærke, hvilket uddyber hendes mistanke om, at hendes elsker har været utro. Tosca stormer væk, og Scarpia sender sine mænd ud for at følge efter hende. Han sværger, at han vil have hende i sin magt.

Akt 2 - Farnese Paladset

Scarpia glæder sig til, at Tosca bliver hans. Spionen Spoletta vender tilbage. Han var ude af stand til at finde Angelotti, så han bringer Mario til forhør. Tosca høres synge ved en galla nedenunder. Hun kommer ind i rummet, ligesom Mario hales til torturkammeret, hvor det hemmelige politi håber at bryde hans tavshed. Marios skrig og Scarpias afhøring nedbryder Tosca beslutsomhed, og hun afslører, hvor Angelotti gemmer sig. Mario indser, at Tosca har forrådt Angelotti. En anden

af Scarpias mænd kommer tilstede og rapporter (fejlagtigt), at Napoleon har vundet slaget ved Marengo - et nederlag for Scarpias side. Mario udbryder i jubel, men føres til fængslet. Scarpia genoptager sin aftensmad og foreslår Tosca, at hun skal hengive sig til ham i bytte for sin elskers liv. Tosca skubber ham væk mens hun beklager sin skæbne til Gud. Scarpia gør forsøg på tilnærmelser, men de bliver afbrudt af Spoletta – Angelotti har dræbt sig selv. Tosca accepterer Scarpias forslag. Han beordrer en fake henrettelse af Mario - "a la Palmieri," som han siger han til Spoletta, der forstår vinket. Så snart Scarpia har udarbejdet et skriftligt frit lejde for de elskende, dræber Tosca ham med en kniv. Hun beder for ham og vrider dokumentet fra den døde Scarpia.

Akt 3 - Kastel Sant 'Angelo

Mario afventer sin henrettelse. Han forsøger at bestikke en vagt til at give Tosca et afskedsbrev, men snart kommer Tosca selv tilstede og overbringer ham den gode nyhed. De glæder sig over deres nyfundne frihed. Tosca giver Mario en lektion i, hvordan man dør overbevisende ved skydning. Henrettelsespeletonen kommer og skyder Mario. Da soldaterne er gået, opfordrer Tosca Mario til at rejse sig, så de kan skynde sig væk. Da han ikke bevæger sig, indser hun, at hun er blevet narret af Scarpia - kuglerne var virkelige. Spoletta kommer for at anholde Tosca for mordet på Scarpia, men Tosca råber, at hun vil møde Scarpia foran Gud, og springer i døden.

Dirigent: **Riccardo Chailly** er italiensk dirigent. I 1973 blev han assistent for dirigenten Claudio Abbado ved La Scala i Milano, hvor han debuterede som dirigent i 1978. Riccardo Chailly dirigerede i begyndelsen af sin internationale karriere mest opera (bl.a. i Milano, Wien, London og New York), men han har senere koncentreret sig om koncertvirksomhed. Siden 2005 har Chailly været leder af operaen og samtidig kapelmester ved Gewandhausorkesteret i Leipzig, med hvilket han har foretaget betydelige cd-indspilninger af Ludwig van Beethovens og Johannes Brahms' symfonier. Pr. 1.1.2015 blev Riccardo Chailly udnævnt til chefdirigent og senere musikdirektør ved La Scala i Milano.

Teatro alla Scalas Børnekor, kor og orkester.

Instruktør: **Davide Livermore** er italiensk instruktør. Han har gennem sin enestående 22-årige karriere både på de vigtigste scener i Europa og på teatre i sit hjemland Italien været instruktør, scenograf, garderobe- og lysdesigner, sanger, danser, skuespiller, manusforfatter og lærer. I løbet af disse 22 år har han sunget i de vigtigste operahuse med de største sangere. Hans produktion af *I vespri siciliani* som Teatro Regio i Torino fejrede sit 150-års jubilæum for Italiens samling, blev valgt af Musical America som et af de 10 bedste shows i 2011. Han er siden blevet nomineret af International Opera Awards til en instruktørpris.

Tosca: **Anna Netrebko** er russisk sopran. Anna Netrebko har siden marts 2006 haft østrigsk statsborgerskab og er bosat i Salzburg og Wien. Hun blev opdaget af dirigenten og operachefen Valerij Gergijev og debuterede i 1994 som Susanna i Mozarts *Figaros bryllup* ved Mariinskij-teateret i Sankt Petersborg. I 1995 havde hun sin første optræden i USA på San Francisco Opera som Ludmila i Glinkas *Ruslan og Ludmila*, og i 2002 debuterede hun på Metropolitan Opera som Natasja i Prokofievs *Krig og fred*. I 2016 i en alder af 45 sang hun Elsa i Wagners *Lohengrin*, med stor succes, men fandt ud af at det ikke var Wagner hun skulle synge. Hun hører til blandt verdens førende sopranner.

Cavaradossi: **Francesco Meli** er italiensk tenor, især forbundet med bel-canto-repertoiret og Verdiroller. Han har haft ledende roller på La Scala, Metropolitan operaen, Teatro Regio di Torino, Londons Royal Opera House, Opéra National de Lyon, Zürich Opera, og Rossini Opera Festival i Pesaro. Han debuterer som Don Carlo på La Scala og som Radamés i Salzburg ved siden af Anna Netrebkos Aida. Meli hører til blandt dagens store.

Scarpia: **Luca Salsi** er italiensk bariton. Han er verdensberømt for sin fortolkning af Verdiroller, som har bragt ham til de allerstørste operascener. I 2020 synger han for første gang i en ikke Verdi-rolle i Ponchiellis opera *La Gioconda* på La Scala.

Sagrestano: **Alfonso Antoniozzi** er italiensk bariton og instruktør, der både synger og instruerer på mange af de store operascener. Han underviser ligeledes på avancerede kurser inden for opera.

Angelotti: **Carlo Cigni**

Spoletta: **Carlo Bosi**

Sciarrone: **Giulio Mastrototaro**

Giacomo Puccinis (1858-1924) stil anfægtes af musikforskere. Det kan være fordi Puccini lagde vægt på melodier og en indlysende folkelig appelkraft og manglede "dybde". Men nu mere end 118 år efter opførelsen af premieren på hans første succesopera, *La Bohème*, vedbliver hans operaer at dominere på alverdens operascener. En opgørelse over de mest spillede operaer i 2019-20 viser **Tosca (uropført 1900) på 10 pladsen** (*La Bohème* 3 og *Madama Butterfly* 8). Serióse musikkritikere og -historikere har understreget, at Puccini ikke hører til blandt de virkelig store komponister, men det er et faktum, at operaens historie for det brede publikum starter med Mozart og ender med Puccini.

Puccinis orkestrering viser stærk indflydelse fra Verdi og endda Wagner. Den tilpasses specifikke orkestrale konfigurationer og orkesterfarver til det dramatiske øjeblikks krav. Hans operaer opviser en enestående beherskelse af orkestrets farver og en særlig evne til at skabe atmosfære gennem orkestret.

Puccinis værkers struktur er bemærkelsesværdig. Selv om det i et vist omfang er muligt at opdele hans operaer i arier eller "numre" (som hos Verdi), fremviser hans partiturer generelt et stærkt konstant gennemløb, måske endnu et udtryk for Wagners indflydelse. Som Wagner anvendte Puccini ledemotiver i forbindelse med roller og følelser. Dette er tydeligst i *Tosca*, hvor de tre akkorder, der markerer indledningen på operaen, bruges i forbindelse med Scarpia: Det nedadgående messingmotiv (*vivacissimo con violenza*) er forbundet med det diktatoriske regime i Rom. Klarest er det med Angelotti, et af regimets ofre. Harpearpeggio'en i forbindelse med Toscas entré og arien *Vissi d'arte* (Toscas bøn) symboliserer Toscas religiøse følelser. Den stigende-faldende klarinetskala angiver Marios lidelse og hans kærlighed til Tosca.

I modsætning til Wagner er Puccinis motiver statiske. Hvor Wagners motiver udvikler sig til mere komplicerede figurer i samklang med personernes udvikling, forbliver Puccinis uændrede operaen igennem.

Et andet karakteristisk træk ved Puccinis værker er brugen af talen som *canto parlando*, det vil sige, at personerne udveksler korte sungne sætninger, som om de var i samtale. Puccini er også kendt for sit melodiske talent, og mange af hans melodier har opnået varig popularitet. Det er sjældent, at der ikke er Pucciniarier med, når en operasanger udgiver et soloalbum.

Usædvanligt for handlingen hos italienske komponister finder mange af Puccinis operaer sted uden for Italien på eksotiske steder som Japan (*Madame Butterfly*), guldminerens Californien (*La fanciulla del West*), Paris og Rivieraen (*La Rondine*) og Kina (*Turandot*).

I modsætning til både Verdi og Wagner var Puccini ikke interesseret i politik. Puccini store hang til cigarer var medvirkende til den cancer, der tog livet af ham.

Pullitzervinder og musikkritiker Lloyd Schwartz sammenfattede Puccini således: "Er det muligt for et kunstværk at synes både helt oprigtigt i sine hensigter og samtidig falsk og manipulerende? Puccini byggede en stor karriere på disse modsætninger. Men han beundres, fordi han gjorde det både så skamløst og så dygtigt. Hvordan kan man klage over en komponist, hvis musik er så ubønhørligt mindeværdig, selv – måske især – når den er mest sukkersød?"

Uropført Rom 1900.
Det Kongelige Teater 1910.

Tekstansvarlig: W. Planhof